

**Рассмотрено на
заседании
методсовета
Протокол №**

_____ от

«_____» _____ 2014

**СОГЛАСОВАНО
Заместитель
директора по УВР**

«_____» _____ 2014

**УТВЕРЖДАЮ
Директор школы
В.И.Кабисова
«_____» _____ 2014**

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Средняя
общеобразовательная школа №2 села Ногир имени Хозби Тотрова»**

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по учебному курсу «Осетинская литература »
7 класс
Базовый уровень**

(70 часов)

**подготовила
учитель
Бетева Е.Д.**

ÆМБАРЫНГÆНÆН ФЫСТÆГ

7 -æм къласы ирон литературæйы Кусæн программæ цæттæгонд æрцыд Федералон паддзахадон ахуырадон стандарты домæнтæм гæсгæ. Программæ арæзт у Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæты бындурыл (сфидар сæ кодта Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрæд, Дзæуджыхъæу, 2005).

Адæмы монон царды кæддæрæддæр стыр ахадындынад уыдис фольклор сæмæ аив литературæйæн. Уыдоны нывæфтыд сæрцыд сæ цард, сæ историйы ахæджиагдæр цаутæ, сæ зонадон фæлтæрддынад. Уыдоны ис зонды суадон, ныхасы фидауц сæмæ бæрзонд идейæтæ. Дзырдаивадæн йæ нысаниуæг фæуæлдæр ис нæ рæстæджы. Уый рæзгæ фæлтæры хъомыл кæны гуманизм сæмæ граждайнаг идеалтыл, фидар кæны адæмы удварн, уымæй рæзынц монон сæмæ культурон традицитæ. Уымæ гæсгæ скъолайы куысты ахъазæгдæр у литературæ ахуыр кæнын.

Программæйы нысан:

- ✓ Ирон литературæ ахуыр кæныны нысантæ æмæ фæстиуджытæ фæхуыздæр кæнын;
- ✓ ног ахуырадон стандартмæ гæсгæ астæуккаг скъолайы ирон литературæ ахуыр кæныны технологитæ ивд кæй цæуынц, уый хынцгæйæ ирон литературæйы уроктæм ивддынадтæ бахæссын;
- ✓ астæуккаг скъолайы ирон литературæ ахуыр кæныны ахадындынад фæбæрзонддæр кæнын.

Программæйы мидис:

Астæуккаг кълæсты программон сæрмæг лæвæрд цæуы куыдфæстæмæ вазыгджындæр кæнгæйæ. Æвæстæ сæрцыдис, ахъазæг идейон, аивадон сæмæ хъомыладон ахадындынад кæмæн ис, ахæм уацмыстæ. Сæ фылдæр хай фæлвæрд у практикæйæ – уыдон сты Нарты кадджытæ, таурæгътæ, аргъæуттæ, зарджытæ, ирон классиктæ. Парахат бынат дзы ис ирон фысджыты ног фæлтæрсæн дæр. Ис дзы бæрцæй сæндæр адæмты дзырдаивады уацмыстæй дæр.

Афтæмæй ирон скъоладзаутæ зонгæ кæнынц сæппæтдунеон аивадон хæзнатимæ сæхиц кæнынц литературæ кæсынмæ.

Программон сæрмæг ахъаз уыдзæн:

- ✓ ахуырдауты дунеуынынад уерсех кенынен;
- ✓ зонге кендзысты адэмы цард эмэ историон цаутэ, адэмы сэгдэуттэ эмэ удварны традициэ, кад эмэ намысы хуыддэгимэ;
- ✓ фадат дэтты эмэ домы скэладзауты аив кэсын, нывыл дзурын, раст эмэ аив фыссын сахуыр кенынен;
- ✓ программэ нысан кэны, литературэйы теориейэ ахуырдаутэ хуымэ цы ног зониндзинэдтэ райсой, уыдон;
- ✓ алы кэласен дэр бэрсэггонд цэуынц, скэладзаутэ наизусты цы тексттэ хуамэ зоной, уыдон;
- ✓ программэ домы зынгэдэр фысджыты биографитэ эмэ се сфэлдыстады сэйрагдэр оуусэлтэ ахуыр кэнын;
- ✓ уацмыс ахуыр кэнгэейэ, севзаргэейэ, уымэнен йэ мидис эмэ йэ формэейы иудзинад хынцын;
- ✓ литературэйы теориейэ эмэ эстетикон бэсвырд зониндзинэдтэ раттын.

Ранымад зониндзинэдтэй уэлдай ма программэйы бэрэггонд цэуынц, алкэй сфэлдыстадмэ дэр амынд зонадон – критикон литературэ.

7-эм кэласы Ирон литературэйы Кусэн программэйы структура:

7 -эм кэласы ирон литературэйы кусэн программэ арэзт у системондзинад эмэ наукондзинады принциптыл. Программэйы хуусдард цыд, цэмэй йэ домэнтэ ахуыргэнджытэнен уой энцон баххэстгэнен, цы эмбарынадтэ дзы амынд цэуы, уыдон та скэладзаутэнен – энцон бамбарэн.

Программэйы армэджы равэрд у ахэм: разныхас, адэмон сфэлдыстад, 19 сэнусы кэрон эмэ 20 сэнусы райдиан ирон литературэ, 20 сэнусы ирон литературэ.

Ныхасы рэзтыл куыстэнен прогаммэейы ис сэрмэсг, кэцы скэладзауты цэттэ кэны фысгэ куыстытэм, алыхуызон равдыстытэм.

Программэйы бэрэггонд арцыд ахуыры азы сахэтты нымэц, алы темэйэн дэр дзы цас лэвэрд цэуы, уый.

Кусэн программэйы нысан эмэ хэстэ

Программэйы сэйраг нысан: ахуырадон предмет «Ирон литературэ» 7-эм кэласы ахуырдаутэнен дэтты зониндзинэдтэ сэ ирон аивадон литературэйы тыххэй, рэзын сын кэны сэ литературон зониндзинэдтэ эмэ нихасы арэхстдзинадтэ. 7 -эм кэласы Кусэн программэйы нысан у: ахуырдауты аив литературон севзагыл фэсцалх кэнын, .

Программæйы сæйрагдæрыл нымад цæуы **литературон** æмæ сфæлддыстадоны, **коммуникативон** компетенцитæ (арæхстдзинадтæ), **культурæамонынады** (культуроведческая) компетенци рæзын кæнын.

Литературон æмæ сфæлддыстадон (компетенци) – зонын литературон бындуртæ, ирон литературон æвзаджы нормæтæ; бакусын дзырдурат хъæздыг кæныныл.

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амонь, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой ныхасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ ныхас аразынмæ.

Культурæамонынады (культуроведческая) компетенци – ирон æвзаг семæ литературæ, ирон адæмы культурæимæ зонгæ кæныны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; литературæйы бастдзинадтæ истори æмæ адæмы культурæимæ, ирон ныхасы этикетон нормæтæ зонын, пайда кæнынмæ сæ арæхсын.

Иумæйагæй ахуырадон предмет «Ирон литературæйы» сæйраг хæстæ сты:

- ахуырты скъоладзаутимæ хъомыладон куыст кæнын;
- логикон хъуыдыкæнынады рæзтыл кусын;
- скъоладзауты фæцалх кæнын хиуыл кусыныл, ирон литературæ хибарæй ахуыр кæныныл;
- иумæйаг ахуырадон арæхстдзинадтæ рæзыныл куыст (удгоймагон, регулятивон, зонындзинадтæ исыны (познавательный), коммуникативон).

Предметы хицæндзинад:

Ирон литературæ у ирон адæмы уд æмæ зонд, ирон адæмы культурæйы хæзнадон; ирон литературæ у ныхас кæныны, хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз, нæ адæмы царды тыххæй зонындзинадтæ кæрæдзийæн дæттыны фæрæз. Ранымæд уавæртæ амоньц предметы хицæндзинад: ирон литературæ хъæздыгдæр æмæ мидисджындæр кæны скъоладзауты миддуне, сæ дунембарынад; ирон литературæйы фæрцы сывæллæттæ базонгæ уыдзысты сæ рагфыдæлты историимæ, нæ адæмы культурæ æмæ царды уагимæ.

Литературæ канд хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз нæу, литературæ у хъомылады хотых, æмæ уымæ гæсгæ ирон литературæйы ахуыртæн скъолайы ис стыр ахадындзинад.

Ахуырты рæстæг пайдагонд цæуы ахæм ахуырадон технологитæй:

- ✓ скъоладзаутæм индивидуалон цæстæй кæсыны технологи (дифференциаци);
- ✓ проблемон ахуыртæ;
- ✓ информацион-коммуникативон технологи;

- ✓ æнæниздзинад хъахъхъæныны технологи;
- ✓ бæрæггæнæнты инновацион системæ, «портфолио»;
- ✓ коллективон куысты хуызтæ (къæйттæй куыст, къордты куыст);
- ✓ проектон-иртасæн технологи.

Кусæн программæмæ хаст ивддзинæдтæ

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуырадон программæты (Дзæуджыхъæу, «Ир», 2005 аз) 7 -æм къласы ирон литературæ ахуыр кæнынæн лæвæрд цæуы 70 сахаты, къуыри 2 хатты

Нæ Кусæн программæйы дæр лæвæрд цæуы ацы сахæтты нымæц.

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуырадон программæимæ абаргæйæ, 7 -æм къласы Кусæн программæмæ ивддзинæдтæ хаст не 'рцыдысты.

Стандартмæ гæсгæ, ахуыргæнæджы бон у программæмæ ивддзинæдтæ бахæссын, зæгъæм, кæцыдæр темæтæн фылдæр кæнæ къаддæр сахæттæ раттын (ацы хъуыддаг аразгæ у скъоладзауты цæттæдзинадæй), ныхасы рæзтæн фылдæр сахæттæ рахицæн кæнын, куысты хуызтæ айвын.

Ранымæд уавæртæ зæрдыл даргæйæ, 7 -æм къласы ирон æвзаджы Кусæн программæйы æрмæг темæтæм гæсгæ лæвæрд цæуы афтæ:

<i>Программæйы мидис</i>	<i>Сахæтты нымæц 2005 азы фидаргонд Ирон æвзаджы ахуырадон программæйы</i>	<i>Сахæтты нымæц Кусæн программæйы</i>
Разныхас	1 сах.	1 сах.
Адæмон сфæлдыстад	10 сах.	10 сах.
Аивадон литературæ.	55 сах.	55 сах.
Рацыд сæрмæгыл афæлгæст	4 сах.	4 сах.
Æдæппæт	70 сахаты	70 сах.

7 -æм къласы Кусæн программæйы нысантæ æмæ хæстæ баххæст кæнынæн ахуырты рæстæг пайдагонд цæудзæн ахæм ахуырадон фæрæзтæй

Ахуыргæнæн чиныг: «Ирон литературæйы чиныг 7 -æм къласæн». Автортæ: Гæздæрты А., сæмæ Дзапарты З., Дзæуджыхъæу, «Ир», 20010.

Ахуыргæнæн уæлæмхасæн æрмæг скъоладзаутæн: «Уæлсæмхасæн сæрмæг». Автор: Уалыты Т. И., Дзæуджыхъæу, 2011.

Кусæн программаæ арæзт у 70 сахатæн, къуыри – 2 сахаты.

Сочинени: 2

Изложенитæ: 4.

Викторинсетæ: 2

Тесттæ: 1

Ахуырты (урокты) хуызтæ:

Ног æрмæг амоныны урок, рацыд æрмæг (зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ) бафидар кæныны урок, комбинаторон урок, урок-беседæ, фæлхат кæныны урок, урок-лекци, урок-хъазт, урок-иртасæн, урок-практикум, ныхасы рæзтыл кусыны урок.

Ахуырты пайда кæнæн ис ахæм методтæй æмæ мадзæлттæй:

- рацыд æрмæджы фæдыл беседæ;
- индивидуалон бафарст;
- фронталон бафарст;
- индивидуалон куысты хуызтæ;
- кæрæдзийы куыстыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын;
- хи куысты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын (дзырдутæ, бæрæгуатæй пайда кæнгæйæ);
- алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, лексикон, дзырдарæзтон, морфемикон, морфологион, синтаксисон);
- грамматикон хъæзтытæ, цæсгæмттæм гæсгæ хъæстыт;
- презентаци (компьютерон дæр) цæттæ кæныныл куыст;
- текстимæ куыст: тексты анализ, текст рацаразыныл куыст æмæ а.д.;
- алыхуызон жанрты æмæ функционалон хуызты тексттæ аразын;
- искæй ныхасмæ хъус дарын, искæй ныхасы анализ (ахуыргæнæджы хæсмæ гæсгæ);
- изложенитæ (æвзаргæ, бæлвырд æмæ æлвæст) алыхуызон текстты бындурыл;
- сочиненитæ фыссын;

Ахуырдауты архæйдтытæ урочы:

- хи æмæ искæй ныхасы анализ, ныхасы рæдыдтытæ раст кæныныл куыст;

- тексты лингвистикон анализ;
- фысгæ æмæ дзургæ ныхасы анализ: йæ хъæндзинаедтæ сбæрæг кæнын, хъæугæ информаци ма йæм бафтауын, текст фæхъæздэгдæр кæнын æмæ а.д.;
- текстæн пълан аразыныл куыст;
- пъланмæ гæсгæ текст хи ныхæстæй радзурын;
- текст кæронмæ ахæцца кæнын;
- тексты рæдыдтытæ сраст кæнын;
- ног текст аразыныл куыст;
- диалогон ныхасы архайын;
- аудировани (текстмæ хъусын, алыхуызон текстты информаци иртасын, тексты хъуыды раст æмбарын, хъуыдытæ кæрæдзиуыл логикон æгъдауæй бæттын зонын;
- фысгæ ныхас (текст) аразын зонын, хи хъуыдытæ фысгæ ныхасы хуызы раргом кæнынмæ арæхсын;
- темæмæ гæсгæ æнцойгæнæн схемæтæ æмæ таблицæтæ цæттæ кæнын;
- ахуырадон-наукон текстимæ кусын, уæлæмхасæн литературæйæ хъæугæ æрмæг æвзарын, газетты æмæ жкрналты æрмæгимæ кусын, компьютерон дисктимæ кусын, интернетты æрмæгимæ кусын;
- дзырддæттæ кусын, хи дзырддæт саразыныл куыст;
- компьютерон презентацитæ цæттæ кæныныл куыст;
- «портфолио» цæттæ кæныныл куыст.

7 -æм къласы ахуырдауты зонындзинаедтæ æмæ арæхстдзинаедтæ бæрæггæнæн куыстытæ:

- тестытæ;
- изложенитæ;
- лæвæрд темæйыл таурæгъон сочинени фыссын;
- проблемон фарстæн фысгæ дзуапп рдæттын;
- нывмæ гæсгæ сочинени;
- цардæй ист цауы тыххæй дзурын,
- предметы æрфыст цæттæ кæнын;
- аив литературон ирон сæвагыл дзурын.

Рацыд æрмæгæй зонындзинаедтæ сбæрæг кæныны куысты хуыз:

- тест;
- излежени;
- сочинени;
- викторинæ.

